

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 5. 6. 2024

Peter Majer, hovorca Národnej banky Slovenska

Dobrý deň, dobré ráno, vitajte v Národnej banke Slovenska. Na tlačovej konferencii je témou akási zdravotná prehliadka slovenského finančného sektora alebo správa o finančnej stabilite. Viac informácií povie Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku úseku dohľadu a finančnej stability a Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability. Teraz poprosím pána Dvořáčka o úvodné slovo, nech sa páči.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability

Ďakujem pekne, prajem vám príjemný, dobrý deň. Urobím taký prvý helikoptérový pohľad na situáciu a potom Marek vám ukáže viac čísel. Musím na úvod povedať, že tentokrát neviem, či to bude pre vás nudné, ale prinášame samé dobré správy. Vyplýva to najmä aj z porovnania, čo sme vám prezentovali pred polrokom. Správa bola plná rizík a rôznych neistôt. Musím povedať, že väčšina týchto rizík sa zmiernila za posledné obdobie a predovšetkým hlavný a kľúčový podiel na zmiernení týchto rizík má pokles inflácie, ktorá nám tu hýbala s mnohými, mnohými parametrami. Inflácia nám medziročne poklesla tak, že už sa nám začína blížiť k dlhodobému cieľu Európskej centrálnej banky a samozrejme, pokles inflácie nám vytvára priestor aj na postupný pokles úrokových sadzieb a možno by som zdôraznil jednu dôležitú vec, že prináša úľavu domácnostiam. Začínajú rásť reálne mzdy, vidíme v bankách, že stúpajú úspory obyvateľstva a dokonca aj začínajú spotrebitelia viac míňať. Všetky tieto veci majú pozitívny efekt potom ako aj na makroekonomické ukazovatele, tak aj na stabilitu bankového sektora. V našej správe sa zaoberáme však aj minulosťou, a preto chceme ukázať ako to obdobie zvýšenej inflácie a vyšších úrokových sadzieb vplývalo na podniky, domácnosti, ako sa vyvíjal úverový trh a ako sa vyvíjala cena nehnuteľností, čo je úzko spojené. V minulosti sme častokrát so zdvihnutým prstom hovorili o dvojciferných rastoch na hypotékach. To je nenávratne preč. Dneska sa nám tá situácia zastabilizovala - ale nedošlo ani k nejakému dramatickému prudkému poklesu ani v nehnuteľnostiach, ani v úverovaní k nejakému prudkému deleveragingu. Takže vidíme tu skôr takú situáciu, ktorá sa nepodobá na prasknutie bubliny, ale skôr na mäkké pristátie.

Toto je zhruba v kocke to dobré, čo vám chceme povedať, ale netvrdíme, že tu riziká nie sú alebo že nepretrvávajú niektoré riziká z minulosti. Zmienil by som niektoré z nich -

najvypuklejšie, pravdepodobne stále geopolitické riziko. Ďalej je to obava z rôznych protekcionistických opatrení na svetovom obchodnom trhu a pokiaľ ide o Slovensko, tak v poslednej dobe sa viac diskutuje aj o udržateľnosti, dlhodobej udržateľnosti verejného dlhu.

Prejdeme na veľmi dôležitú oblasť, keď sme vám pred trištvrte rokom hovorili o hypotékach, tak sme hovorili, že pokiaľ ide o mieru nesplácania úverov na bývanie, tak táto je na najnižšej úrovni historicky niekde okolo jedného percenta. A tá situácia pretrváva aj dodnes. Je pravda, že ešte nie všetky hypotéky sú fixované na vyššie sadzby, približne len jedna pätina je zatiaľ je fixovaná, tie štyri pätiny sú pred nami, ale u podnikovej sféry to vlastne prebehlo už v plnom rozsahu. Keď sme sa pozreli na výkazy podnikov a finančného sektoru ku koncu roka, pokiaľ ide o podniky, vidíme stabilnú situáciu pokiaľ ide o finančnú situáciu podnikov, aj keď nie všetkým sektorom sa darí rovnako dobre - napríklad poľnohospodárstvo je na tom horšie - a nás špecificky zaujíma segment komerčných nehnuteľností, o ktorom sme hovorili už aj minule, že so sebou nesie isté riziká, pretože je viac preverovaný a v rámci neho sa špecificky stále viac pozeráme na kancelárske priestory, na tento segment kancelársky, kde tá miera obsadenosti, respektíve neobsadenosti sa prehlbuje a domnievame sa, že sa už nevráti na tie úrovne, kde bola pred covidom.

Pokiaľ ide o tok úverov, tento sa zastabilizoval pokiaľ ide o retailové úvery, najmä úvery na bývanie a už vyše roka je približne na rovnakej úrovni. Je to niekde okolo troch percent a táto úroveň nie je najhoršia v rámci Európy, pretože sa pozeráme na čísla aj v okolitých krajinách a patríme stále medzi trochu viac dynamickejšie rozvíjajúci sa trh úverov, ako povedzme niektoré iné krajiny. Takže ani táto situácia nie je nejaká dramaticky zlá, že by to bol nejaký obrovský prepád. Prepád vidíme skôr v sektore podnikov, kde po tých celkom pekných rastoch v minulom roku ku koncu roka to padlo na nulu a ideme teraz do mínusu u podnikov a sú tam rôzne príčiny. Predpokladám, že Marek vám potom povie, ak by vás to zaujímalo o tom viacej.

Takže toľko k situácii, pokiaľ ide o zadlženie, úverovanie a zmienim sa teraz ešte o odolnosti bankového sektora, čo je veľmi dôležitá integrálna súčasť správy o finančnej stabilite. Iste ste zaznamenali rekordné zisky bankového sektoru v minulom roku. V tomto roku tu máme už bankovú daň, ktorá znižuje ziskovosť bánk, ale stále je veľmi slušná. Je tam istý aj keď minimálny prírastok zisku aj napriek bankovej dani. K tomuto by som chcel povedať, že samozrejme pokiaľ sú banky ziskové a akcionári neodvádzajú celý zisk cez dividendu, ponechávajú dlhodobo približne 40 percent zisku v bankách, čo významne prispieva k posilneniu kapitálovej primeranosti, kde sme sa tiež dostali v poslednom období na úrovne cez 20 percent, čo sú tiež historicky najvyššie a takisto sa zlepšila aj likvidita bánk. Spomínal som

už nárast vkladov aj od retailových vkladateľov. Je tu samozrejme aj nižšia miera úverovania, takže toto všetko prispieva k zlepšeniu likvidity bánk. Robili sme aj záťažové stresové testy aj pri veľmi záťažových testoch, kde sme simulovali veľmi zlú situáciu. Sektor nám ostával stále veľmi, veľmi odolný, takže to sú tiež tie dobré správy, ktoré konštatujeme v správe. Vzhľadom na uvedené možno neprekvapí aj to, že sme stále, pokiaľ ide o nastavenie nástrojov makroprudenciálnej politiky, na rovnakej úrovni, pokladáme ich za primerane nastavené aj pokiaľ ide o proticyklický kapitálový vankúš, aj pokiaľ ide o tie opatrenia, ktoré smerujú voči dlžníkom.

Dovoľte mi na záver, aby sme nezanedbali aj iné sektory, sa zmieniť aspoň niekoľkými vetami o poisťovniach a dôchodkových a podielových fondoch. Pokiaľ ide o poisťovne, tieto tiež vykazujú slušnú ziskovosť a ťahá to tam najmä odvetvie životného poistenia. Pokiaľ ide o dôchodkové a podielové fondy, vidíme tu zvýšenie výkonnosti. Je to samozrejme vďaka najmä rastovým trendom na svetových finančných trhoch. Rastie tu podiel akciovej zložky a vidíme tu aj zmenu štruktúry majetku vo väčšine týchto fondov, kde presun do akciových a zmiešaných fondov naprieč všetkými sektormi. Takže toľkoto za mňa na úvod, verím, že ste si možno našli v tom nejaké témy, ktoré vás budú zaujímať a že budú aj nejaké otázky a dám teraz slovo Marekovi Ličákovi, aby vám ukázal väčší detail na slajdoch, nech sa páči.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Ďakujem pekne za slovo, pán Dvořáček vám porozprával celý príbeh, ktorý nájdete v správe o finančnej stabilite. Ja sa pokúsim rozvinúť niektoré z tých príbehov, dať vám nejaké čísla, ukázať možno hlbší detail ako sme vnímali niektoré trendy, ale stále nepokryjem celú správu. Čiže pozývam vás prečítať si celú správu. Určite ju nájdete veľmi zaujímavou a možno ešte podotknem, že snažili sme sa ju ozať trochu zhrnúť, písať ju zaujímavejšie. Výrazne sme ju skrátili, čiže mávala okolo 80 strán, čo je jasné, že asi málokto si prečíta. Teraz má niečo cez 50 strán, takže pokúsime sa možno ešte menej. Ja viem, že stále 50 je pomerne veľa, ale zhrnúť celý finančný systém, to čo sa deje, tie hlavné trendy, určite nevieme ísť na 3 - 4 strany, aj keď viem, že teraz je dopyt po rýchlych povrchných informáciách. Dobré, takže skúsím prejsť tie hlavné trendy ako my sme ich vnímali. Ostanem alebo zastavím sa najprv pri takom trochu nefinančnom slajde a ide o externé prostredie. Túto časť sme výrazne zredukovali, ale stále je veľmi, veľmi dôležitá pre finančnú stabilitu. Určite všetci poznáte tú poučku domácej ekonomike - sme malá otvorená ekonomika a všetko, čo sa u nás deje, do veľkej miery závisí od toho, čo sa deje v zahraničí. To isté platí aj pre finančný systém. V posledných rokoch sme zaznamenali viaceré, také, by som povedal, negatívne trendy od pandémie, vojny, nárast

energie, inflácie, nárast sadziieb a všetko viac menej prichádzalo zo zahraničia. Našťastie nič z toho výrazne nezasiahlo finančný systém, ale je dôležité sledovať, čo sa deje v zahraničí a jeden z tých dôležitých záverov tejto správy je, že momentálne nevnímame v najbližších rokoch, teda nevnímame žiadne výrazné trendy, riziká zo zahraničia, či už hovoríme o - makroekonomické prostredie, finančné trhy, ktoré by mohli nejako výrazne zasiahnuť náš finančný systém, čiže hovoríme o takzvanom základnom scenári. Predpokladáme teda, že inflácia sa bude postupne znižovať. Sadzby úrokové vieme, že už ďalej nerastú, čo bolo tiež určitý faktor, ktorý vplýval na domácnosti, na podniky a predpokladáme, že postupne budú klesať - a už to vidíme pri hypotékach, pri podnikových úveroch, čiže tie sadzby už postupne pôjdu dole a tiež to bude znižovať ten negatívny dopad na domácnosti, na podniky.

Finančné trhy - predpokladám, že budú ďalej v tej v pozitívnej nálade a takisto z pohľadu ekonomického rastu ako pán Dvořáček spomínal, očakáva sa skôr soft landing, čiže žiadne nejaké tvrdé pristátie, ale skôr ešte zvyšovanie ekonomického rastu. Čiže z tohto, z tejto oblasti nečakáme žiadne výrazné riziko. Dôležité je ale pozeráť sa do budúcnosti a teraz nemať len ružové okuliare, ale snažiť sa vnímať aj to negatívne, čo sa hýbe okolo nás. Ako už pán Dvořáček spomínal, dve také dôležité témy, ktoré treba monitorovať, sledovať, akým spôsobom môžu vplývať na finančnú stabilitu - v prvom rade geopolitika. Aj keď nemám pre vás jasný scenár, čo môže znamenať geopolitika pre finančný systém, ale všetci vnímame, že ten počet a rozsah konfliktov nám neklesá, ale skôr nám narastá. Vidíme aj medzi hlavnými ekonomickými mocnosťami, keď to takto nazveme, že rastie protekcionizmus, ochrana svojho vlastného, čiže čo narúša tú našu základnú tézu o globalizácii, o voľnom obchode, no a samozrejme aj to rozdelenie spoločnosti, už nielen u nás, v zahraničí. To je tiež faktor, ktorý môže nejakým spôsobom vplývať na ekonomický rast a takisto na stabilitu. Čiže toto je dôležité monitorovať a sledovať, akým spôsobom to vplýva na ekonomiku a následne na stabilitu. A takisto čo pán Dvořáček spomínal, udržateľnosť verejných financií, o tejto téme sa veľa hovorilo v posledných mesiacoch, čiže ozaj veľmi dôležité, aby táto vláda prišla ozaj s konsolidačným balíčkom, ktorý presvedčí aj finančné trhy a dostane tú trajektóriu verejného dlhu na udržateľnú úroveň. To je veľmi dôležité nielen pre ekonomiku, ale takisto pre finančný systém. Možno len na ilustráciu - na tom grafe máte možnosť vidieť, že skutočne tie geopolitické riziká alebo akási ekonomická neistota je na globálnej úrovni vnímané, že je tam určitá neistota, čiže tie indexy, ktoré to monitorujú naznačujú, že tieto riziká sú prítomné.

Dobre, poďme už teda na finančný systém - aké trendy sme tam videli? Znova pôjdem len po konkrétnych veciach, neposkytnem vám taký ten všeobecný pohľad. Najprv úverovanie - toto viem, že je taká živá téma, aktuálna, ktorá stále - ľudia sa o to zaujímajú. A na začiatok

však treba povedať, že žijeme v období zvýšených úrokových sadziieb a to je a alfa omega trhu úverov akonáhle sú sadzby vyššie alebo nižšie, má to vplyv - aký je tok úverov. Pamätáte si poslednú dekádu, najnižšie sadzby, minimálne pri hypotékach, takisto pri iných úveroch - prudký rast úverov. Akonáhle sadzby stúpnu, ten tok úverov je prirodzene nižší, čiže ak aj teraz niekedy v médiách vnímame tie diskusie, že prečo ten tok je taký malý - no hlavne je to kvôli sadzbám, čiže to je veľmi dôležitý faktor. Čiže asi neprekvapí, že hypotéky stále sú viac menej v takom, by som to nazval, stagnujúcom móde. To znamená - nevidíme už nejaké prepady ako to bolo na konci roka 2022, ale tie prírastky nových úverov sú viac menej stabilizované, čiže ten trh si našiel akúsi takú novú rovnováhu. Znova, keď to dáme do európskeho kontextu nejde o nič dramatické, ako pán Dvořáček už naznačoval - ten trojpercentný rast medziročne, ktorý tu máme, skôr patrí k tým nadpriemerným v rámci EÚ, čiže v iných štátoch tie toky úverov sú ešte nižšie ako tomu je na Slovensku. Čo je možno nové oproti tej poslednej správe, čo sa zmenilo, je tok úverov podnikom. Ešte v minulosti sme skôr hovorili, že je tam nejaká stagnácia, náznaky poklesu, ale teraz sa nám to viac menej naplno prejavilo. Poviem to, dva také hlavné dôvody, v prvom rade nám vypadáva tok úverov pre komerčné nehnuteľnosti, v posledných rokoch práve úverovanie komerčných nehnuteľnosti tvorilo veľkú časť prítoku nových úverov a zároveň je tu taký všeobecnejší dôvod, že v kontexte vyšších sadziieb a možno aj toho - stagnujúcich tržieb v podnikovom sektore, lebo viaceré podniky nám signalizovali pokles odbytu, vidíme, že klesá záujem o prevádzkové financovanie. Hlavne veľké podniky splácajú svoje úvery, skôr využívajú interné zdroje a ten dopyt nám ide výrazne dole, prevádzkových a čiastočne neinvestičných úverov. Väčšina podnikov signalizuje, že nemá absolútne žiadny problém získať tieto úvery, čiže to naznačuje, že nejde ani tak o sprísňovanie štandardov zo strany bánk, ale skutočne skôr podniky ako keby znižovali dopyt po týchto úveroch.

A veľmi krátko ku kreditnému riziku, hoci toto je pre nás vždy kľúčová téma, pretože finančná stabilita je hlavne o tom, ako domácnosti, podniky budú splácať úvery. Ale to, že máme len zopár odsekov k tejto téme naznačuje, že tá situácia je skutočne, skutočne veľmi dobrá. Čiže keď sa len pozrieme na taký jeden ukazovateľ - objem zlyhaných úverov - v podstate nerastie nám. Možno čo môžeme hodnotiť ako trošku negatívne, že už nám prestalo klesať minimálne pri hypotékach, ale stále situácia je minimálne z historického pohľadu veľmi dobrá. Čiže, či podniky, domácnosti pri úveroch na bývanie, spotrebiteľských úveroch svoje úvery splácajú bez nejakých vážnejších problémov. Keď sa pozrieme na to hlbšie pri domácnostiach - do veľkej miery, je to o dobrej finančnej pozícii domácností. V posledných rokoch boli tu viaceré šoky, inflácia, nárast úrokových sadziieb, to má prirodzene dopad na ich

finančnú pozíciu, ale je dôležité, že za tie posledné roky tie domácnosti si vytvorili vankúš a hlavne, keď už sa brali tie úvery, platili naše opatrenia, čiže bolo tam nastavené, aká môže byť maximálna splátka voči príjmu, čiže tie vankúše tie domácnosti majú vytvorené a od polovice roka 2023 nám rastú aj reálne príjmy. To, čo pán Dvořáček spomínal, tie posledné čísla hovoria o pomerne prudkých nárastoch, čiže síce inflácia, nárast sadzieb - mali dopad na ich finančnú pozíciu, ale zďaleka nie takú dramatickú, aby nejakým spôsobom vplývali na schopnosť splácať svoje úvery. Podobne veľmi dobrá pozícia alebo schopnosť splácať úverov vidíme aj pri podnikových úveroch. Možno si už pamätáte v minulej správe sme hovorili, že rok 2022 bol pre podniky veľmi úspešný, inflácia zjavne im prospela, čiže stúpili marže, síce im stúpili náklady ako každému, ale výraznejšie ešte stúpili tržby. Čiastočne tento trend pokračoval v 2023 roku, aj keď nie až v takej miere. Ziskovosť podnikov nám trochu poklesla, ale celkovo tá stabilita, finančná situácia podnikov je skutočne veľmi dobrá. Pán Dvořáček už povedal, že hľadali sme, kto je ten rizikovejší, kde je to väčšie riziko, maximálne už spomínaný sektor poľnohospodárstva, tam sme videli medziročné zmeny, pokles medziročnej ziskovosti, ale v ostatných sektoroch vidíme v podstate relatívne dobrú situáciu, tiež aj schopnosť splácať úvery pri podnikoch je pomerne dobrá. Jedinou výnimkou sú komerčné nehnuteľnosti. To je to, čo sme už spomínali aj v minulosti, čiže tento sektor je citlivejší, je tam aj ten nárast úrokových sadzieb, ale takisto máme tu nejaké dlhodobé štrukturálne zmeny, hlavne pri kanceláriách, to znamená väčšia miera využívania home officov tlačí na menšie využívanie tých voľných priestorov a skutočne vidíme, že miera neobsadenosti v kancelárskych priestoroch nám mierne stúpila. Na druhej strane vidíme nejaké pozitívne trendy hlavne v oblasti retailu, logistiky, akurát pri kanceláriách vidíme nejaké väčšie nerovnováhy, ale znova v kontexte finančnej stability - ak by aj došlo k tomu stresovému scenáru, neočakávame žiadne výrazné prepady, žiadne výrazné straty, čiže banky sú ozaj v dobrej pozícii, aby aj tieto teoretické straty mali zvládnuť.

Dobre, ďalej sa ešte vyjadrím krátko k ziskovosti bankového sektora, ako pán Dvořáček spomínal ten pozitívny príbeh, tak skutočne pri finančnej pozícii bánk vidíme ten pozitívny príbeh, medziročný rast zisku na konci roka takmer o 50 percent. Veľmi dôležitý je ten vývoj v tomto roku, čiže tie prvé mesiace, lebo vieme, že máme už bankový odvod. V apríli medziročne rast zisku je asi o 7 percent, čiže napriek tomu, že ten odvod máme, zisk stúpol, tu treba ale ten príbeh trochu rozmeniť na drobné, aby to znova nebolo o tom, že napriek odvodu zisky ďalej rastú - tie zisky do veľkej miery boli tvorené skôr menšími pobočkami bánk, väčším počtom teda tých bánk a také skôr jednorazové operácie, rozpúšťanie nejakých opravných položiek a rezerv. Keď sa pozrieme na tie hlavné banky, tak tá ziskovosť viac menej stagnovala, bola niekde okolo jedného percenta, pri niektorých mierne poklesla, čiže už cítiť, že ten

bankový odvod platí a v podstate odoberá bankám časť zisku. K aprílu odhadujeme, že to bolo na úrovni asi 178 miliónov EUR, čiže to je ten odvod, ktorý banky zaplatili, zaplatili štátu. Čo je ale veľmi dôležité, napriek tomu, že ten odvod tu máme, tá ziskovosť v absolútnych číslach je stále, stále pomerne vysoká, čiže neočakávame žiadne nejaké výrazné dopady na schopnosť úverovať alebo tvoriť kapitál. Čo je ale tiež veľmi dôležité, na tom grafe máte možnosť vidieť, je porovnanie ziskovosti merané cez ukazovateľ ROE našich bánk a zahraničných bánk a vidíte, že v posledných rokoch sa ten rozdiel zvýšil, čiže zahraničné banky sú ziskovejšie ako naše banky. Z krátkodobého hľadiska pokiaľ vidíme tento gap alebo rozdiel - nie je to zásadný problém, ale ak by takýto gap ziskovosti mal existovať dlhodobo, určite to vnímam ako problém pre finančnú stabilitu. Automaticky sa materské spoločnosti trochu inak pozerajú na naše banky, takže z tohto pohľadu je veľmi dôležité, aby bankový odvod tak, ako je teraz nastavený, to znamená s postupným poklesom koeficientu, aj takto vydržal do konca. To je veľmi dôležité pre stabilitu nášho sektora.

Veľmi krátko k likvidite. Viem, že to nie je top téma najhorúcejšia, ktorá bude dnes večer v správach, ale v minulosti sme hovorili, že likvidita sa zhoršovala v posledných rokoch a znova už keď hovoríme pozitívne, tak musím poukázať na to, že aj tu sa likvidita, teda aj v tejto oblasti sa situácia zlepšila, čiže viaceré ukazovatele, ale keď to preložím do takej ľudovej reči, čo je dôležité, začali rásť vklady domácností po dlhej dobe. To je dôležité, čiže asi od októbra novembra 2023 vidíme, že nerástli už len termínované vklady, čiže hlavne tie presuny z bežných účtov na termínované vklady pri vyšších úrokových sadzbách, ale vzhľadom na zlepšujúcu sa finančnú situáciu domácností začali nám rásť aj netermínované vklady, inými slovami bežné účty, a to má prirodzene pozitívny vplyv na likviditu bankového sektora. Predpokladám, že tie trendy by mali pokračovať aj v ďalších mesiacoch a kvartáloch.

Dobre, veľmi krátko už k spomínanému stresovému testovaniu, pre tých, ktorí nepoznate ten koncept, je to také, tak trošku to nazvem sci-fi, čiže taký pohľad do budúcnosti, nakreslíme si nejakú budúcnosť, ako bude vyzerat' ekonomika, finančné trhy. Urobíme to v takom základnom scenári, čiže to, čo sa všeobecne očakáva, no a potom urobíme aj taký ten temný scenár, čiže keď nám bude padať ekonomika, stúpne nám nezamestnanosť a skúmame, ako sa v tejto budúcnosti budú správať banky, domácnosti, podniky, ako budú schopní splácať, splácať svoje úvery. Pre nás je veľmi dôležité, že v tom stresovom scenári, lebo my sa vždy pozeráme na tie stresové veci, či zvládneme stresové situácie, banky by mali byť schopné zvládnuť tieto situácie bez nejakých väčších problémov. Čiže očakávame samozrejme, že straty pri podnikoch, domácnostiach pri úveroch by mali stúpnuť, ziskovosť by mala poklesnúť, odhadujeme asi o 50 percent, ale stále väčšina bánk by mala byť zisková. To je veľmi dôležité,

čiže aj schopnosť tvoriť kapitál sa nám síce zmenší, ale išlo by len o nejaké dočasné, dočasné obdobie. Čiže to je pre nás veľmi dôležitý signál, že bankový sektor je skutočne stabilný aj v týchto situáciách.

Dobre a na záver ešte jeden zaujímavý slajd - vyzerá to tak nefinančne, keď sa pozriete na ten graf, ktorý je pred Vami, nie je to žiadna nejaká neurónová, neurónová sieť, ale je to v podstate mapa toho ako vyzerá náš finančný sektor, keď sa pozrieme na prepojenia medzi individuálnymi inštitúciami a teraz skúsím vysvetliť aj kontext, prečo sme to urobili. Pre finančnú stabilitu, je vždy dôležité sledovať, ako sú na tom konkrétne banky sektoru, keď aj zlyhá jedna, dve banky, dobre je to zlé, ale najväčšia taká, povedal by som to, taký čierny scenár pre nás je, pokiaľ sa tá nákaza začne šíriť ďalej na ostatné banky, videli sme to, možno si pamätáte pred rokom, keď v Amerike bol problém s SVB. Veľmi dôležité bolo sledovať ako sú na ňu napojené ostatné banky a či sa tá nákaza šíri. Čiže dôležité je sledovať, aká je veľkosť prepojenia medzi konkrétnymi finančnými inštitúciami, bankami, poisťovňami a fondami. Čiže preto vytvárame takéto mapy, sledujeme to, aké sú prepojenia a z času na čas to testujeme. Čiže, keď jeden ten z bodov zlyhá, ako sa to prejaví na ostatných inštitúciách. Veľmi krátko - ako hodnotíme túto peknú farebnú mapu. Hodnotenie je také, že vystavenie alebo prepojenie medzi inštitúciami je pomerne malé. Čiže, keď si to dáme na konkrétne čísla, tie všetky prepojenia, keď ich spojíme, spočítame medzi finančnými inštitúciami, tak tvorí to nejaké 4 percentá celkových aktív finančného systému, čo je skutočne v medzinárodnom kontexte pomerne malé vystavenie. Inými slovami, tie finančné inštitúcie majú nejaké vzťahy, ale nie sú nejaké významné. To je veľmi dôležité. No a ďalší taký evident z tohto vychádza, že dá sa odhadnúť vytvorenie alebo existencia takzvaných klastrov, čiže rôzne finančné inštitúcie majú medzi sebou bližšie vzťahy, čiže vytvárajú nejaké také klastre, čiže viac si požičiavajú, majú väčšie prepojenia, no a v centre tých klastrov vás neprekvapí, sú hlavne banky, čiže existuje banka, ktorá má v rámci vlastnej skupiny nejaké podielové a dôchodkové fondy. Tí si viac menej požičiavajú, sú nejaké vzťahy medzi nimi. Čiže to je len na ilustráciu, ako vyzerá ten finančný systém a že z pohľadu finančnej stability tam nevnímame nejaké významné riziká.

Dobre a nakoniec, ak dovoľíte také veľmi krátke zhrnutie celej správy. Ako už pán Dvořáček povedal príbeh, ktorý vám prinášame je pozitívny a to je dobré. Je dobré, keď je to aj nudné, je dobré, keď finančná stabilita je nudná, lebo to znamená, že nič vážne tam nehrozí. Neočakávame ani v najbližšej dobe minimálne v tom základnom scenári žiadne nejaké výrazné šoky, čiže systém by mal dobre fungovať, úvery by sa mali splácať, inštitúcie by mali byť pomerne stabilné. Veľmi dôležité je však sledovať aj tie mraky, ktoré sme spomínali a pozeráť akým spôsobom sa vyvíjajú a či môžu, nemôžu zasiahnuť finančný systém. Pre nás je ale

dôležité, že aj pokiaľ by sa tie mraky realizovali, síce neviem v akej podobe, hovoríme o trestnom scenári, systém by to mal zvládnuť.

A nakoniec ešte posledná poznámka, viete, že máme v rukách rôzne nástroje, ktorými vplývame na stabilitu bankového sektora, či už sú to vankúše alebo rôzne opatrenia na poskytovanie úverov. Momentálne sme vo fáze - napriek tomu, že tie riziká nie sú významné vzhľadom na tie neistoty, ktoré sú pred nami, je dôležité udržiavať makroprudenciálnu politiku v tom stave, ako ju máme teraz. Čiže banky udržiavať pri vyšších kapitálových vankúšoch a byť pripravení na možné riziká. Takže dámy a páni, to je všetko z mojej strany. Ďakujem pekne.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem pekne, ja ešte dodám, že prezentáciu aj samotnú správu už nájdete na webe nbs.sk a teraz prvá otázka, Televízia JOJ, nech sa páči.

Richard Juriš, TV JOJ

Spomenuli ste podniky - v podstate v tomto čase ako je táto naša tlačová beseda, respektíve vaša, boli aj priemyselníci. Keby ste možno mohli povedať, spomenuli ste poľnohospodárov, banky, čo sa týka priemyslu, aká je situácia tých podnikov a kto tam máte niekde, úverovanie, nejaká ich situácia a stabilita atď.. Ďakujem pekne.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Dobre, situácia v podnikovom sektore, myslím, že je pomerne dobrá, ziskovosť na konci roku 2023 nám mierne síce poklesol oproti v roku 2022, ale už rok 2022 bol pomerne pozitívny. Takisto viacerými ukazovateľmi - likvidita alebo zadlženosť sa skôr vyvíjajú pozitívnym smerom. Ak sa pozrieme hlbšie na konkrétne sektory alebo vývoj po rôznych skupinách podnikov, malé, stredné, veľké, nevnímame tam nejaké negatívne trendy. To znamená - väčšina sektorov rastie pomerne dobre, akurát vnímame ako rizikovejší sektor poľnohospodárstva, kde hlavne v roku 2023 došlo k zhoršeniu poklesu tržieb, pokles ziskovosti. No a samostatným problémom sú ešte komerčné nehnuteľnosti, kde už v posledných rokoch vnímame vyššiu citlivosť na úrokové sadzby a takisto niektoré štrukturálne problémy. Čo sa týka rastu úverov, vidíme spomaľovanie a nie je to ani tak kvôli ich finančnej pozícii, ktoré je dobrá ako sme spomínali, ale skôr je to v kontexte vyšších úrokových sadzieb, čiže financovanie z bánk je drahšie a zároveň vidíme aj akýsi menší dopyt po prevádzkovom financovaní. Čo súvisí aj s tým, že tržby nám viac menej začali stagnovať a takisto viaceré podniky už nám hovoria o poklese odbytu. V priemysle nevnímame nejaké vážne problémy, to znamená, že aj ten tok

úverov tam stále existuje. Vidíme pri niektorých veľkých podnikov, že ten záujem o financovanie trochu klesá, ale tie finančné výsledky sú pomerne dobré.

Peter Jamrich, RTVS

Spomínali ste teda, že tie opatrenia makroprudenciálne netreba nejakým spôsobom meniť. Vidíte možnože nejakú situáciu, nejaké scenáre, že by sa mohli napríklad uvoľňovať alebo respektíve sprísňovať, čo by sa muselo stať?

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability

Naša politika v oblasti makroprudenciálnych opatrení je dlhodobo stabilná a vychádzame z takej úvahy, že nie je dobré často tieto parametre meniť. Keď sme pristúpili k nejakej zmene, tak bol na to vždy nejaký závažný dôvod. Napríklad počas pandémie sme znížili proticyklický kapitálový vankúš, čo sme v danej chvíli pokladali za opodstatnené. Pokiaľ ide o nastavenie tých parametrov a tých nástrojov, ktoré sa používajú vo vzťahu k dlžníkom, tie máme dlhodobo stabilné a v zásade sa trh s nimi vysporiadal, rešpektuje ich a nevzniká tam, ani nevidujeme nejaký ani jednak tlak, ale ani potrebu na to, aby sme ich nejakým spôsobom zásadne menili do budúcnosti, pretože situácia síce je priaznivá, ale tieto vankúše sa majú vytvárať práve v týchto priaznivých dobách, aby sa v tých horších mohli rozpúšťať. Čiže vychádzame z tohto základného princípu.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Ja, ak dovoľíte, len doplním jedno konkrétne opatrenie a možno poznáte jedno z tých opatrení pri poskytovaní úverov - hovorí, že klient má byť testovaný na nárast úrokovej sadzby o 200 bázických bodov a teraz vznikla aj taká otázka, bola aj v médiách, či ten šok vôbec je teraz potrebný, lebo teraz máme sadzby 4,5 % a postupne by mali tie sadzby klesať, tak bola aj otázka, že či ešte vôbec potrebujete ten šok nejako tam držať. Myslíme si, že ten šok by tam mal ďalej ostať a ten dôvod je taký, že síce teraz očakávame, že tie správy pôjdu dole. Máme predikciu od rôznych trhových analytikov, predpokladáme, že menová politika sa tiež bude hýbať smerom dole, ale treba si uvedomiť, že ten test je práve na to, aby klienta pripravil na celé obdobie úveru, aby bol pripravený zvládať aj zvýšené sadzby nielen najbližší rok alebo dva. Čiže aj keď teraz síce očakáva pokles sadzieb v horizonte dvoch - troch rokov, tie sadzby môžu znova stúpnuť, aj keď teraz očakávame, že menová politika sa zmierni. Vieme, že sadzby na hypotéky nezávisia iba od menovej politiky, ale aj napríklad od štátnych dlhopisov. Čiže

preto to vnímame, že tieto nastavenia nie sú ani tak cyklické, ale skôr štrukturálne. Takže v správe nájdete priamo aj k tejto téme niekoľko odstavcov, kde vysvetľujeme, prečo minimálne tento šok nevnímame ako dobre znižovať.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úsek úseku dohľadu a finančnej stability

Možno keď si pozriete cenníky bánk, tak uvidíte, že vlastne dneska tie refixy sa oplatí robiť najviac na tri roky, potom na päť a tie na desať sú najdrahšie, čiže tam ako keby tiež bola zabudovaná tá opatnosť aj bánk. Súvisí to s tým čo hovoril Marek.

Peter Jamrich, RTVS

Keby ste možno troška rozviedli ten vývoj nesplácaných úverov pri hypotékach, spomínali spomínali ste, pán Dvořáček, že pätina zatiaľ bola refixovaná, ten zvyšok nás ešte čaká. Očakávate možnože nejaký posun smerom nahor pri nesplácaní týchto hypoték?

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úsek úseku dohľadu a finančnej stability

Ako, my samozrejme hovoríme, že tam je zvýšené riziko, s tým musíme počítať, pretože ešte štyri pätiny sú pred nami v nasledujúcich pár rokoch. Súčasne však vidíme, že úrokové sadzby, aj keď veľmi jemne budú klesať, takže ten šok už nebude možno taký výrazný, aký bol a toto riziko sa nám zatiaľ nematerializuje. Nematerializuje sa nám ani u tej jednej pätiny. Uviedli sme ten príklad, že mali sme zlyhanosť u úverov na bývanie 1 %. Ak si presne pamätám to číslo dneska máme 1,1% a to máme tú jednu pätinu za sebou. Čiže my sme opatrní, vidíme tam, že isté riziko by tam mohlo byť. Samozrejme, bolo to povedané - závisí to od makroekonomického vývoja, závisí to od toho, aké budú úrokové sadzby, závisí to od toho, či bude zamestnanosť na súčasnej úrovni a či budú domácnostiam rásť reálne príjmy a tam sa to niekde odvíja. Čiže tá opatnosť je namieste, ale zatiaľ nám tie čísla neukazujú pravdepodobnosť nejakého zlého vývoja.

Peter Jamrich, RTVS

A za mňa ešte jedna vec a to je tá otázka rizík, tam ste spomínali teda geopolitiku, protekcionizmus, ale aj udržateľnosť teda štátneho slovenského dlhu. Keby ste možnože vysvetlili, akým spôsobom to vlastne vplyva na nejakú udržateľnosť finančného systému vlastne ten vývoj štátneho dlhu.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

No myslím, že takým hlavným signálom alebo ukazovateľom udržateľnosti je cena štátneho dlhu, čiže ak by došlo k tomu scenáru neudržateľnosti alebo obavám o udržateľnosť, tak v tom momente pravdepodobne by sme mohli očakávať, že sadzby na štátne dlhopisy pôjdu hore, čiže spready oproti napríklad nemeckým dlhopisom alebo iným by asi stúpili. Pre finančnú stabilitu. To v podstate znamená, že cena zdrojov by išla hore, to znamená, to sa pomerne rýchlo preniesie na podniky, pretože podniky sú financované cez banky a fixácia je pomerne krátka, naviazaná priamo na finančné trhy, najmä krátkodobé. Prenieslo by sa to aj na domácnosti, pretože vieme, že úroková sadzba na hypotéky sa odvodzuje práve od štátnych dlhopisov a samozrejme malo by to ešte aj samotný negatívny dopad na banky, pretože banky sa financujú. Jedna z tých správ alebo teda informácií, správy o tom, že v posledných rokoch nám výraznejšie stúplo financovanie z finančných trhov hlavne cez cover-bondy alebo nejaké iné externé financovanie. Čiže akonáhle by aj stúpila cena zdrojov, pre banky by to bol negatívny dopad na ziskovosť.

Lukáš Dzivý, RTVS Radiožurnál

Dobrý deň. V posledných rokoch sme mali teda viaceré krízy a vysokú infláciu. Napriek tomu hovoríte, že ľudia si dokážu viac ušetriť, vedia si viac odložiť do vankúša a podobne. Znamená to, že sa naučili lepšie pracovať s peniazmi, naučili sa lepšie šetriť alebo aké faktory na to vplývali?

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability

Povedali ste to priveľmi optimisticky, nebol by som si až tak celkom istý, že tuto došlo k nejakému dramatickému zlepšeniu, ale my sme to pomenovali, vlastne počas vysokej miery inflácie nám reálne mzdy klesali, teraz sa to obrátilo, pretože iste viete, že pokiaľ išlo nominálne mzdy, tak mnohí zamestnávateľia, či už v štátnom, ale i v súkromnom sektore kompenzovali vlastne zamestnancom túto situáciu z časti tým, že im rástli nominálne mzdy a keď sa nám tá inflácia vracia dole a vlastne každá spoločnosť, v ktorej je teda zisková, má na to zdroje, aby zvyšovala platy zamestnancom, v istej miere zvyšuje tieto platy, veď sú na to štatistiky, kde to vidieť o koľko stúpajú. A keď nám inflácia klesne, dneska ju máme aktuálne niekde na 2,4 % a dostávate nominálny rast mzdy 4 %, tak je tam nárast reálnej mzdy, čiže toto je ako keby taký hlavný zdroj toho. Je to také zaujímavé, pretože napríklad hovorili sme o tom, že stúpajú spotrebiteľské úvery. Ak si človek zoberie spotrebiteľský úver, kde je úroková sadzba vyššia

ako u úveru na bývanie a dneska nám rastú spotrebačky tempom 8 % medziročne, čiže tam je veľmi slušný rast, tak asi tí ľudia si tak vedeli vyhodnotiť svoju finančnú situáciu svojej domácnosti, že budú vedieť splácať tie úvery, lebo sa im zlepšuje ich finančná situácia. Čiže tak, ako som povedal na úvod - dôležitú rolu tu zohráva ako keby taká nejaká úľava, že ten rodinný rozpočet nie je taký napätý ako bol predtým, ale ako nejaká väčšia miera sporivosti, to by som tak skôr videl, že možno hľadajú nejaké možnosti dneska, ktorých je viac, aby lepšie vedeli zhodnotiť svoje peniaze, že sú tam nejaké presuny medzi povedzme bankovými vkladmi a nejakými investíciami. Nevie, Marek, či chceš niečo ešte k tomu.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Ja môžem podotknúť, že v tejto správe ani tak sme neskúmali to správanie, domácností, či ste viac sporili a kam a kde sa to efektívne ukladalo, ale skôr to ako sa menila tá finančná pozícia z pohľadu toho, či sú schopní splácať úvery a z tohto pohľadu nevideli sme žiadnu nejakú takú hrozbu, ale ako pán Dvořáček povedal, vidíme viacero signálov, že tá finančná pozícia sa zlepšuje. Aj napríklad aj spotrebiteľské úvery, keď sme sa pozreli, kto si ich berie, tak sú to ozaj ľudia, ktorým sa v poslednej dobe zlepšila finančná pozícia, nemajú nejaké veľké dlhy, čiže to je tiež taký signál a takisto som spomínal nárast bežných účtov, to je tiež taký signál, že finančná situácia sa zlepšuje.

Lukáš Dzivý, RTVS Radiožurnál

A ešte čo sa týka podnikov, tam keď je na tom horšie alebo bol horšie sektor pôdohospodárstva, čo za tým bolo, lebo na druhej strane ceny potravín napríklad boli v minulom roku pomerne vysoké?

Lukáš Dzivý, RTVS Radiožurnál

Keď môžem znova, nešli sme takto do hĺbky. To znamená, že čo presne sa udialo. Videli sme pokles tržieb, to znamená, pokiaľ si pamätám tie pozitívne trendy boli skôr v tom 2022, 2021, vtedy vlastne boli vysoké ceny potravín, už 2023 už bolo skôr také upokojovanie situácie, ceny išli skôr dole, čiže klesli im tržby, to je veľmi dôležité. Zároveň vidíme aj nejaké problémy s likviditou, zhoršenie likvidity v tomto sektore, ale nešli sme, hovorím, do nejakej extrémnej detailnej analýzy. Treba si uvedomiť, že aj tento sektor je pomerne málo významný pre banky, je to asi 5 percent z úverov, ktoré poskytujú, čiže skôr im dávame informáciu, že je tam zhoršenie, ale pre finančnú stabilitu to nevnímam ako nejaký zásadný problém.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úsek úseku dohľadu a finančnej stability

Alebo by sme to mohli otočiť, že v roku 2021 a 2022 tam bolo výrazné zlepšenie, ale z dôvodu nejakej konkrétnej situácie a teraz sa to vrátilo späť.

Luboslav Kačalka, TREND

Dobrý deň, mal by som otázku najskôr k vývoju hypoték. Vy ste to vlastne tam aj ukázali, že ako keby každý mesiac od začiatku roka dochádza k nárastu nových úverov, dá sa povedať, že ľudia už sa zmierili ako s tou novou situáciou na úrokovom trhu? To znamená, že už v zásade nečakajú, že teda to padne niekde dva-tri roky dozadu, že už aj tie banky, možno keď s nimi komunikujete, že je to už také, že akože ten nábeh je taký postupný, že v podstate už ľudia sú zmierení s tou situáciou?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Asi áno, takže mi to aj nazývame v tej správe, že je to taká nová rovnováha, kde ľudia v podstate si našli nejakú rovnováhu s tým, že aké sú úrokové sadzby, aká je cena nehnuteľností, aké sú príjmy. Ten trojuholník je taký dôležitý, čiže v rámci toho nájsť nejakú takú rovnováhu. Nepredpokladáme, že by tie trendy sa mali ďalej zhoršovať a skôr už len čakáme, kedy tie trendy sa budú skôr zlepšovať, čiže už sme spomínali niektoré pozitívne trendy, hlavne teda nárast reálnych príjmov, ale keď si pozrieme na taký jeden ukazovateľ, ktorý práve tie tri veci dáva dokopy, že ceny nehnuteľností, príjmy a úrokové sadzby - voláme to dostupnosť bývania, tak stále vidíme, že tá dostupnosť bývania je pomerne nízka. Je tam nejaké zlepšenie, ale stále je nízka, ale akonáhle ceny budú postupne klesať, príjmy rásť, tak predpokladám, že aj toto sa bude zlepšovať. Ale áno, môžeme to nazvať taká nová rovnováha na trhu.

Luboslav Kačalka, TREND

Ešte by som sa opýtal, spomínali ste tú likviditu bánk, to znamená, že po dlhom čase začali rásť vklady. Bola tu taká politická iniciatíva zatiaľ iba v teoretickej rovine, to znamená, že ako keby štát chcel konkurovať práve bankám v tom, že bude tie peniaze obhospodarovať on - máte nejaké prepočty alebo pozreli ste sa na to, čo by to mohlo spraviť s tou likviditou?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Áno, asi tie retailové štátne dlhopisy, o tom asi hovoríte.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úsek úseku dohľadu a finančnej stability

Začnem ja, u nás nie je tradícia predovšetkým, hej, boli tu také pokusy v minulosti, ale tradícia nie je, ale sú štáty kde tradícia je, takže v tomto - ale to súvisí aj s rozvojom kapitálových trhov a podobnými vecami, čiže nie je to nejaká vec, ktorá by bola nejaká špeciálna alebo že sme si my niečo vymysleli, to tu reálne existuje, ale skôr vždy ako doplnok k tomu financovaniu na trhoch, hej. Myslím si, že toto môže byť zaujímavé a atraktívne pre obyvateľov len vtedy, keď ten výnos bude zaujímavejší ako keby si ľudia nechali ležať peniaze v bankách. Takže toto je asi taký prvý predpoklad a nemyslím si, že by to bolo v takom rozsahu, že by to nejako ohrozovalo banky pokiaľ ide o likviditu alebo niečo podobné. Takže pokladám to v istom slova zmysle za taký experiment a sami myslím, že tiež budeme zvedaví na to ako sa to uchyťí.

Luboslav Kačalka, TREND

A posledná otázka. Ešte sa opýtam, keď sa pozrieme na celkový stav úverov na bývanie, teda vlastne koncentrácia je štyri najväčšie banky majú nejakých 73 %, tak som to pozeral dobre - čo toto hovorí o tom trhu a nie je to možno do určitej miery riziko?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

No, na to sa dá z viacerých pohľadov pozrieť, čiže riziko je koncentrácia alebo hlavne teda riziko to spočíva v tom, ak je to príliš koncentrované. Vtedy nejak nefunguje konkurencia, čiže tie sadzby môžu byť až príliš vysoké, ale myslím, že tie posledné roky nám ukázali, že toto nie je až tak nejaký vážny problém. Vieme, že aj malé banky dokážu byť tými šťukami v tom rybníku, rozhábať ten trh, dokážu zvyšovať tie svoje podiely, čiže z tohto pohľadu to nevnímam ako nejaké vážne riziko. Viem, že v niektorých bankových sektoroch tá koncentrácia je ešte vyššia. Spomeniem príklad z Litvy, kde kolega sa mi stále sťažuje, tam dve-tri banky obsluhujú 90 % a skutočne nevedia tie sadzby dostať nejak dole, ale u nás toto nevnímame ako nejaký taký závažný problém. Jednak to, že tie malé banky vedia byť aktívne, takisto to, že máme pomerne aktívnych finančných sprostredkovateľov, vieme, že okolo 60 – 70 % nových úverov ide cez finančných sprostredkovateľov a to dokáže rozhábať ten trh, čiže ak nám niečo nechýba u nás na Slovensku na tomto trhu, tak je to konkurencia. Myslím, že aj minulosť nám ukázala, že vieme sa dostať na úrovni sadzieb, ktoré až nie sú veľmi zdravé pre bankový sektor.

Juraj Pivarčí, Hospodárske noviny

Dobrý deň, ja by som sa ešte nakrátko vrátil k tým podnikovým úverom - ten prepád z apríla 2024 o 26 % percentuálneho bodu. Ja by som sa chcel opýtať, či tento prepád bude pokračovať a či sa firmy naďalej budú financovať nejakými vlastnými prostriedkami alebo sa tá situácia aj kvôli nižším úrokom otočí a ten nárast alebo teda príde opäť k nejakému nárastu, či máte nejaké predikcie. Ďakujem.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Nemáme nejaké predikcie, ale skôr nejaké odhady alebo nejaké závery z nejakých mäkkých informácií, ktoré máme a jednak aj z podnikového sektora, aj od bánk. Predpokladáme, že tá situácia alebo ten trend bude ešte nejakú dobu pokračovať, pokiaľ sú sadzby na zvýšenej úrovni, tak samozrejme cena financovania je drahšia a zároveň vidíme aj v ekonomike to, čo som spomínal, to znamená - tie tržby nejakou výrazne nerastú, takisto pomerne veľká časť podnikov signalizovala aj pokles odbytu, rastúcu konkurenciu aj z iných ekonomík, takže to asi bude vplývať na to, že minimálne to prevádzkové financovanie nebude nám rásť takým tempom ako v minulosti. Zároveň vidíme pokles dopytu aj po investíciách, dlhodobých investíciách, a tam to skôr súvisí s nejakou ekonomickou neistotou. Čiže pokiaľ neuvidíme pre sebou nejaké jasné svetlejšie zajtrajšky a neuvidíme aj možno tie mraky v podobe geopolitiky alebo iných rizík, že sa budú pomaly rozplývať, tak myslím, že ani tieto úvery nám nejakou výrazne nebudú rásť.

Peter Majer, hovorca Národnej banky Slovenska

Ďakujem pekne, nevidím už žiadne ďalšie otázky, ak je to tak, tak ďakujeme, že ste prišli, že ste pozreli náš livestream a prajeme pekný deň.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Ďakujeme, dovidenia.